

УДК 323

DOI <https://doi.org/10.32782/1813-338X-2025.2.22>

К. В. Муравйов

доктор юридичних наук, професор,
ректор Приватного акціонерного товариства
«Вищий навчальний заклад «Міжрегіональна Академія управління персоналом»,
ORCID ID: 0000-0002-4422-4116

В. О. Заросило

доктор юридичних наук, професор,
завідувач кафедри правоохоронної та антикорупційної діяльності
Навчально-наукового інституту права імені князя Володимира Великого,
Приватного акціонерного товариства «Вищий навчальний заклад
«Міжрегіональна Академія управління персоналом»,
ORCID ID: 0000-0001-6935-5449

О. О. Харкевич

кандидат юридичних наук,
доцент кафедри правоохоронної та антикорупційної діяльності
Навчально-наукового інституту права імені князя Володимира Великого
Приватного акціонерного товариства «Вищий навчальний заклад
«Міжрегіональна Академія управління персоналом»,
ORCID ID: 0009-0001-0071- 4148

СУЧАСНИЙ СТАН ОРГАНІЗОВАНОЇ ЗЛОЧИННОСТІ В УКРАЇНІ ВІДМІННОСТІ ВІД СВІТОВОЇ ТЕНДЕНЦІЇ ТА ПЕРСПЕКТИВИ

У науковій статті проаналізовано стан організованої злочинності у світі та в Україні, який зафіксовано у міжнародних та вітчизняних наукових статтях та інших публікаціях

Більшість дослідників вважають, що на сьогодні організована злочинність змінюється та певною мірою об'єднується. Про це свідчать дані, які отримані відповідними аналітичними центрами

Зростає кількість організованих злочинних угруповань, які стають транснаціональними і відповідно використовують у своїх цілях представників різних держав.

Що стосується України то організована злочинність у нашій країні має певні відмінності у порівнянні з організованих злочинних угрупованнями за кордоном. Зазначені відмінності стосуються насамперед лідерів організованих злочинних угруповань. В Україні вони в переважній більшості дотримуються так званого «зłodийського кодексу», який виник ще з часів Радянського Союзу і тому вони не завжди сприймаються лідерами організованих злочинних угруповань за кордоном. Проте ситуація змінюється.

Іншою відмінністю організованої злочинності в Україні є те, що відбуваються активні бойові дії і частина лідерів організованих злочинних угруповань втекла з України побоюючись за своє життя. З іншого боку в законодавстві України прийняті окремі зміни, які дають можливість притягати до відповідальності так званих «зłodіїв у законі»

Характерною рисою організованої злочинності в Україні є також те, що більшість кримінальних правопорушень вчиняються у сфері економіки і вони пов'язані з корупцією. При цьому досить часто у складі організованих злочинних угруповань виявляються і державні службовці високого рангу.

Певною мірою впливає на стан організованої злочинності в Україні і активна діяльність правоохоронних органів, адже виявлення лідерів організованих злочинних угруповань, їх засудження, та депортація певною мірою обмежує діяльність таких угруповань.

Як свідчать дослідження сучасні організовані злочинні угруповання оперативно реагують на зміни в економіці та політиці, що дає їм можливість більш активно використовувати недоліки в законодавстві та прорахунки в економіці з метою вчинення корупційних правопо-

рушень. Досить помітною рисою у діяльності організованих злочинних угруповань як в Україні так і за кордоном є залучення до складу таких угруповань адвокатів, які аналізують законодавство та консультують лідерів організованих злочинних угруповань. Крім того вони певною мірою допомагають лідерам організованих злочинних угруповань уникати покарань. З цією метою активно використовується Інтернет, соціальні мережі та засоби масової інформації.

Ключові слова: організована злочинність, лідери організованих злочинних угруповань, сфери впливу організованої злочинності, специфіка організованої злочинності в Україні, організована злочинність і корупція, адвокати і організована злочинність, законодавство у сфері протидії організованій злочинності, «злочинський кодекс».

Аналіз останніх досліджень і публікацій, в яких започатковано розв'язання даної проблеми і на які спирається автор, виділення не вирішених раніше частин загальної проблеми, котрим присвячується означена стаття. Теоретичною основою статті є широкий спектр наукових джерел, окремих нормативно-правових актів та статистичні дані України та міжнародних організацій. Висвітлення історичного розвитку організованої злочинності розглядалося багатьма дослідниками. Серед них доцільно визначити таких як Левчук В. О., Нікітін А.О. та деяких інших.

Слід зазначити, що в цілому в наукових працях організована злочинність розглядається досить часто. Юзікова Н.С, Соловей В.В., Луценко І.Г. розглядали окремі сфери які досить активно використовують організовані злочинні угруповання.

Досить розгорнуту характеристику сучасній організованої злочинності дав доктор Богатирьов І.Г., який висвітлив майже всі аспекти сучасної організованої злочинності в Україні

Формулювання цілей статті (постановка завдання). Метою пропонованого наукового дослідження є аналіз сучасного стану організованої злочинності у світі та в Україні, а також висвітлення окремих відмінностей у діяльності організованих злочинних угруповань за кордоном та в Україні

Виклад основного матеріалу дослідження з повним обґрунтуванням отриманих наукових результатів. Організована злочинність в багатьох країнах, де при владі демократичні сили має менший ефект впливу на політику, економіку, соціум ніж в країнах перехідної демократії. Проте таке явище як організована злочинність існує в усіх країнах і демократичні держави не можуть стверджувати, що у них немає цього явища.

Разом з тим в тоталітарних державах організована злочинність досить чітко контролюється, а самі державні службовці в переважній більшо-

сті є керівниками організованих злочинних угруповань. Прикладом може бути Російська Федерація та ряд інших тоталітарних держав.

Проте зазначене питання вимагає більш ретельного вивчення але сучасний стан організованої злочинності в Україні має певні відмінності від закордонних організованих злочинних угруповань.

Аналіз, який зроблено Центром стратегічних досліджень у Гаазі показує, що в переважній більшості організовані злочинні угруповання у розвинутих країнах світу стали транснаціональними [1]. При цьому все рівно в структурі організованої злочинності є базові відмінності між різними країнами а в переважній більшості між Східними організованими злочинними угрупованнями та Західними.

У організованих злочинних угрупованнях Східних країн існують перш за все досить тісні контакти рядових злочинців та керівників. В переважній більшості такі групи носять ознаки сімейного бізнесу. Зазначені групи нерідко взаємодіють з представниками організованих злочинних угруповань Заходу та транснаціональних злочинних корпорацій, але вони досить часто конкурують і намагаються діяти окремо і не підпорядковуються іншим організованим злочинним угрупованням.

В Японії наприклад, «якудза» офіційно працює як організація по наданню допомоги у вирішенні окремих питань. Проте зазначені питання це вимагання і рекет, які караються у відповідності з законодавством.

Якщо порівнювати напрями діяльності організованих злочинних угруповань Заходу і Сходу, то є певні відмінності. Східні організовані злочинні угруповання не досить активно займалися наркотрафіком та торгівлею людьми. Проте на сьогодні зазначені відмінності певною мірою зникають. З іншого боку однією з форм злочинної діяльності у Японії є так звана допомога у цивільних справах. Тобто якщо особа звертається до «якудза» у справі припустимо про

невиплату боргу, то злочинці знаходять боржника і відповідно він виплачує борг з досить великими відсотками на користь організованих злочинних груп.

Щодо України то організована злочинність має ряд відмінностей, які не зустрічаються в інших країнах. До таких відмінностей слід віднести такі:

– керівники організованих злочинних угруповань в Україні так звані «короновані злодії» відрізняються від західних злочинців а також східних злочинців тим, що вони мають свій специфічний кодекс, «злодійський закон» який був розроблений в Російській Імперії що до Жовтневої революції 2017 року. Не зважаючи на його досить великий термін існування він в переважній більшості впливає на стан організованої злочинності в Україні та і країнах колишнього Радянського Союзу.

У зазначеному кодексі чи законі, який дослідники визначають як неписаний [2] «злодіїв в законі» не мали права одружуватися, працювати офіційно будь де, не надавати ніякої інформації працівникам правоохоронних органів, завжди дотримуватися зазначеного кодексу та підтримувати його. Вони ведуть відлюдкуватий в переважній більшості затворницький спосіб життя.

У Західних країнах керівники організованих злочинних угруповань в переважній більшості мають законний бізнес, досить часто виявляються досить впливовими бізнесменами, які ведуть нормальний спосіб життя. Разом з тим в разі виявлення їх протиправної діяльності вони притягаються до відповідальності на загальних підставах. Слід зазначити, що в більшості країн лідери злочинних угруповань караються більш суворо.

В Україні на сьогодні прийнято доповнення до Кримінального кодексу України щодо осіб, які відповідно до статті 255 КК України, визначаються як «суб'єкти підвищеного злочинного впливу» [3]. Окремі дослідники порівнюють лідерів організованих злочинних угруповань тобто «злодіїв у законі» з поняттям «суб'єкти підвищеного злочинного впливу» і визначають, що «злодій в законі» не завжди відповідає визначенню суб'єкта підвищеного злочинного впливу [4].

Разом з тим прийняття зазначеного доповнення було досить своєчасним, адже Україна до сьогодні поділена на окремі зони, за якими спостерігають «злодії в законі». Відповідно на сьогодні у правоохоронних органів є хоч недовосконалий але дієвий механізм протидії «злодіям

в законі». При цьому досить важливим є також фактор, що більшість так званих «смотрящих» виявляються не українцями. Це злочинці з Кавказьких республік, Російської Федерації та т. ін.

Іншими досить важливими відмінностями організованої злочинності в Україні від зарубіжних країн, є те, що вони ще повністю не «інтегрувалися» до транснаціональних організованих злочинних угруповань. Причинами є те, що на сьогодні в Україні ведуться активні бойові дії, а окремі види злочинної діяльності досить активно виявляють правоохоронними органами.

В цілому як свідчать дослідження на сьогодні діяльність організованих злочинних угруповань найбільш розвинута у таких сферах:

– фінансова сфера, яка включає на сьогодні перш за все махінації пов'язані з цифровою (електронною) валютою. Ця сфера на сьогодні не охоплена повністю законодавчим регулюванням і тому вона є привабливою для різного роду шахраїв та спекулянтів [11, 12].

У аналізі підготовленому штаб-квартирою Європолу сучасні організовані злочинні угруповання поділяються на внутрішні, регіональні та міжнародні. При цьому міжнародні також поділяються на ті, які діють на території декількох держав та ті, які діють на глобальному рівні [5]. Як свідчить аналіз проведений фахівцями Європолу Україна на разі не активна у питаннях розвитку транснаціональних організованих злочинних угруповань.

Поясненням цьому перш за все є війна з Російською Федерацією, тому особи, які могли б брати участь у транснаціональних організованих злочинних угрупованнях не з'являються в Україні, бо є загроза з боку хоч не дуже активних, але працюючих правоохоронних органів, які періодично затримують керівників організованих злочинних угруповань.

В результаті аналізу, який проведено МВС України можна виокремити специфічні риси організованих злочинних угруповань в Україні. До таких особливостей відносяться:

1. Найбільша категорією осіб, які було викрито завдяки діяльності правоохоронних органів і які вчинили корупційні правопорушення в Україні це посадові особи публічного права. Така особливість виникає тому, що на сьогодні в Україні відбувається досить багато процесів, які пов'язані з економічною перебудовою, будівництвом, продажем землі та т. ін. Тому всі корупційні правопорушення в переважній більшості мають два напрями отримання неправомірної вигоди а також незаконного збагачення.

При цьому до осіб які вчинили зазначені правопорушення навіть належать вищі посадовці в тому числі і члени уряду.

2. Іншою особливістю вчинення корупційних правопорушень в Україні є те, що до складу організованих злочинних угруповань в переважній більшості включено адвокатів, які активно вивчають сучасне законодавство, особливо у сфері економіки і яке часом має певні недоліки та недопрацювання. Адвокати створюють відповідні умови для безпосереднього вчинення корупційних правопорушень. Вони консультують корупціонерів, надають відповідні поради, створюють відповідний імідж, який використовують в разі затримання корупціонерів. Досить активно вони також використовують засоби масової інформації та створюють перешкоди для розслідування.

3. Досить активно представники організованих злочинних угруповань намагаються використовувати також працівників правоохоронних органів. Аналіз показує, що певна кількість керівників регіональних правоохоронних органів, особливо Національної поліції України має окремі контакти з представниками організованих злочинних угруповань. Вони створюють прикриття для окремих представників організованих злочинних угруповань і в ряді випадків чинять тиск на інші правоохоронні органи, які проводять відповідне розслідування [13].

Окремі дослідники, наприклад, Богатирьов І.Г. також визначають подібні закономірності і підкреслюють, що незважаючи на те, що на початку повномасштабного вторгнення Російської Федерації, багато лідерів організованих злочинних угруповань втекли з України. Крім того з України втекли також і олігархи, які підтримували такі організовані злочинні угруповання. Разом з тим в Україні виникає ще певна кількість організованих злочинних угруповань, які певною мірою змінюють сферу злочинної діяльності

– другою сферою де активно проявляють себе організовані злочинні угруповання це наркотики. При цьому слід зазначити, що в Україні у зв'язку з війною і обстрілами певною мірою зросла кількість осіб, які вживають наркотики, але це зростання не є суттєвим, адже ціни на наркотичні засоби досить високі.

Як пише Юзікова Н.С. повномасштабне вторгнення російських окупантів з одного боку створило певні проблеми для наркобізнесу, адже зруйновано певні соціальні зв'язки, частина наркодилерів втекла за кордон та т. ін. Проте війна сприяла активізації організова-

них злочинних угруповань, адже під час війни можна відкрити нові канали щодо транспортування та збуту наркотичних засобів [6]. Україна на сьогодні певною мірою стає транзитною країною для переправлення наркотичних речовин. Тим більше дослідники доводять, що 73% наркобізнесу пов'язано з контрабандою наркотичних речовин [7]. Разом з тим як свідчать дослідження так би мовити «місцевий» наркобізнес в Україні існує і певною мірою розширюється.

Крім вирощування нарковмістних речовин в Україні, як вже відмічалось збільшується і транзит наркотиків з інших країн у Європу. В цілому у сфері кримінальних правопорушень пов'язаних з наркотичними засобами за даними МВС України протягом 2019-2021 років спостерігалось зростання

При цьому зростання відбувалося кількості кримінальних правопорушень, які пов'язані із незаконним виробництвом, виготовленням, придбанням, зберіганням, перевезенням, пересиланням та збутом наркотичних засобів, психотропних речовин або їх аналогів, тобто кримінальних правопорушень зафіксованих у статті 307 Кримінального кодексу України [15].

Разом з тим на сьогодні кількість кримінальних правопорушень за даною статтею Кримінального кодексу України зменшилась [13]

– третя сфера діяльності організованих злочинних угруповань – це торгівля людьми, особливо жінками з метою сексуальної експлуатації. Військові дії, знищення житлових будинків, неможливість адаптуватися на новому місці проживання, розрив соціальних зв'язків, відсутність коштів на придбання продуктів та інших речей сприяє розгубленості багатьох жінок, які потрапляють до відповідних організованих злочинних угруповань, що шляхом обману або навіть іншими методами сприяють виїзду жінок за кордон, де вони потрапляють до публічних будинків та інших місць [8]. З іншого боку транснаціональні організовані злочинні угруповання активізували діяльність в Україні, адже на сьогодні правоохоронні органи не можуть приділяти достатньо уваги питанням сексуальної експлуатації та проституції.

На сьогодні зафіксовано нові методи вчинення зазначених кримінальних правопорушень, які спрямовані на переселенців та осіб, які виїхали за кордон. Злочинці, які виявляли зазначену категорію осіб представлялися волонтерами та тими, які могли надати допомогу. При цьому такі факти фіксувалися не тільки в Україні але й за кордоном. Після того

як переселенці і біженці погоджувалися на них здійснювався тиск, їх утримували у спеціально підготовлених приміщеннях і потім використовували у сферах сексуальної або трудової експлуатації [13]

– наступна сфера де організована злочинність досить активно втручається та отримує досить великі прибутки – це сфера проведення масових спортивних заходів. В переважній більшості це стосується ставок на виграші тих чи інших спортсменів, продажі спортсменів, договірних матчів та т. ін. [9, 10, 11].

Дослідження, яке було проведене працівниками МВС України виявило досить тривожне зростання кримінальних правопорушень у сфері спорту. В переважній більшості кримінальні правопорушення у спорті пов'язані з корупцією. Перш за все це маніпулювання результатами спортивних змагань з метою отримання неправомірної вигоди. В більшості випадків в Україні фіксувалися такі факти як підкуп суддів чи самих спортсменів, а також пов'язаних з незаконними ставками на результати спортивних змагань, які відповідно також були договірними – новими кримінальними правопорушеннями, які на думку фахівців активно розповсюджуються є так звані «кіберзлочини». Україна у 2005 році ратифікувала Конвенцію про кіберзлочинність, яка вважається першим міжнародним договором, метою якого стало визначення інтернет кримінальних правопорушень.

У зазначеній Конвенції виділено наступні види кримінальних кіберправопорушень:

- порушення права на конфіденційність, цілісність та доступність комп'ютерних даних і систем;
- нелегальне перехоплення будь-яких комп'ютерних даних;
- втручання у дані, а також навмисне пошкодження, знищення, погіршення, зміну або приховування комп'ютерної інформації без права на це;
- втручання у комп'ютерні системи, тобто умисне створення серйозних перешкод функціонуванню зазначеної системи;
- зловживання пристроями, яке визначається як виготовлення, продаж, придбання, розповсюдження програм, комп'ютерних паролів а також кодів доступу, які використовуються з метою вчинення кримінальних правопорушень;
- підробка і шахрайство, які вчиняються з використанням комп'ютерів;
- зміни спотворення змісту інформації, а також використання сайтів де пропагується расизм і ксенофобія, дитяча порнографія та т. ін.;

– порушення авторських прав, які здійснюються шляхом відтворення і використання вже створених комп'ютерних програм та інших видів цифрової продукції [16].

Слід зазначити, що в Україні більшість з таких кримінальних правопорушень реєструється і правоохоронні органи намагаються активно протидіяти вчиненню зазначених кримінальних правопорушень.

МВС України визначило також цілий ряд інших кримінальних правопорушень, які вчиняються організованих злочинних угрупованнями. До них відносяться такі:

- незаконний обіг будь-якої зброї, вибухових речовин, боєприпасів та небезпечних речовин і предметів;
- здійснення незаконної господарської діяльності;
- кримінальні правопорушення пов'язані з посяганням на здоров'я та волю особи;
- кримінальні правопорушення, які пов'язані з підробленням грошей, документів, цінних паперів та т. ін.
- кримінальні правопорушення проти довкілля та ряд інших.

Водночас, більшість дослідників як в Україні так і за кордоном відмічають деякі загальні риси організованих злочинних угруповань, які розвинулися у сучасному періоді. До таких рис відносять:

- досить високорозвинена гнучкість та швидка перебудова в разі виявлення кримінальної діяльності або загрози арештів;
- широке залучення до своїх лав адвокатів, які досить ретельно аналізують законодавство, особливо країн з перехідною економікою, до яких відносять Україну та надають поради щодо використання недоліків у законодавстві з метою активізації злочинної діяльності;
- керівники організованих злочинних угруповань активно використовують помилки та прорахунки у діяльності правоохоронних органів, і намагаються залучати працівників правоохоронних органів до відповідних консультацій, або до своїх угруповань;
- досить часто організованих злочинних угруповань використовують легальні бізнес структури, що дозволяє їм проводити відмивання коштів, які отримані від злочинної діяльності;
- керівники організованих злочинних угруповань за допомогою залучених до своїх лав адвокатів, а також в окремих випадках і державних службовців аналізують економічні ризики і використовують їх на свою користь.

Найбільш загрозливою тенденцією у сфері розвитку та поширення впливу організованої злочинності дослідники вважають те, що злочинці активно використовують легальні бізнес структури. При цьому вони створюють їх навіть за допомогою державних службовців, що відмічається в Україні [5]. Щодо секторів у яких створення таких легальних бізнес структур належать будівництво, міжнародна торгівля, готельний бізнес а також логістика. Легальні бізнес структури найбільш активно використовуються у процесах відмивання коштів, які отримані злочинним шляхом.

Підсумовуючи питання сучасного стану організованої злочинності у світ та в Україні пропонуються наступні висновки:

- організованих злочинних угруповання у світ та і в Україні певною мірою змінюються, зміцнюються транснаціональні зв'язки, використовуються всі легальні способи для здійснення злочинної діяльності;

- останнім часом організовані злочинні угруповання активно використовують адвокатів та інших спеціалістів, які певною мірою проводять оцінку і прогнозування розвитку тієї чи іншої форми злочинної діяльності та рівня отримання прибутку від того чи іншого виду діяльності;

- що стосується України то характерними рисами сучасних організованих злочинних угруповань є те, що найбільша кількість таких організованих злочинних груп пов'язаних з корупцією. При цьому нерідко учасниками і організаторами корупційних схем стають міністри та інші високопосадовці;

- щодо зв'язку українських злочинців з організованими злочинними угрупованнями за кордоном на сьогодні є досить нестабільним, адже у країні війна і контроль кордону посилено. З іншого боку не завжди можна налагодити відповідні «зелені коридори» для наркотрафіку зброї та переправлення людей, тому що керівництво як митної служби так і особливо прикордонної служби досить часто змінюється, тому купити державних службовців тяжко, проте спроби робляться і деякі з них існували і мабуть існують і сьогодні;

- в Україні досить часто виявляються випадки корупції у вищих ешелонах влади, які в переважній більшості не розслідуються, або розслідування за допомогою адвокатів затягується на десятки років, що дає можливість уникнути відповідного покарання.

Щодо пропозицій, які можна сформулювати для протидії діяльності організованих злочин-

них угруповань то , на нашу думку, вони можуть бути наступними:

- активне використання прозорих конкурсів при призначенні на посади керівників особливо середньої ланки а також з залученням іноземних експертів;

- використання повною мірою законодавства у сфері запобігання і протидії корупції і протидії корупції та його постійне вдосконалення, адже в Україні корупція змінюється набагато швидше ніж законодавство;

- розроблення ефективної системи контролю за діяльністю державних органів, особливо у сфері розподілу бюджетних коштів та їх використання;

- враховуючи сучасний стан України, військовий стан та військові дії необхідно перш за все встановити жорсткий контроль за використанням коштів на потреби армії, які на сьогодні використовуються досить часто не за призначенням та з корупційними оборудками.

Список використаної літератури:

1. Julien Bastrup-Birk, Erik Frinking, Linde Arentze, Eline de Jong and Frank Bekkers Next Generation Organised Crime Systemic change and the evolving character of modern transnational organised crime May 2023. URL: <https://hcss.nl/wp-content/uploads/2023/05/Next-Generation-Organised-Crime-HCSS-2023-V2.pdf>.
2. Левчук В. О. «Вор в законі»: відоме поняття та нові кримінально-правові проблеми *Нове українське право*. 2021. Вип. 4 URL: <file:///C:/Users/VA/Downloads/110-Текст%20статті-201-1-10-20211001.pdf>
3. Кримінальний кодекс України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14#Text>
4. Нікітін А.О. «Злодій у законі» у кримінальному законодавстві: зарубіжний досвід та процес запровадження в Україні *Порівняльно-аналітичне право*. 2020. № 2. URL: <https://dspace.uzhnu.edu.ua/jspui/bitstream/lib/35006/1/ЗЛОДІЙ%20У%20АКОНИ.pdf>
5. EURGPOL Decoding the EU'S most threatening criminal networks 2025. URL: <https://www.europol.europa.eu/publication-events/main-reports/decoding-eus-most-threatening-criminal-networks>
6. Юзікова Н.С. Транснаціональний вимір наркозлочинності в умовах воєнного стану: національна платформа та зарубіжний досвід *Юридичний науковий електронний журнал*. 2024. № 10. URL: http://lsej.org.ua/10_2024/151.pdf
7. Соловей В.В. Організована злочинність у сфері незаконного обігу наркотичних засобів, психотропних речовин або їх аналогів як

- об'єкт кримінологічного дослідження. URL: <https://app-journal.in.ua/wp-content/uploads/2023/09/66.pdf>
8. Луценко І.Г. Статева свобода в умовах несвободи або сексуальне насильство як спосіб ведення російсько-української війни. *Вісник кримінологічної асоціації України*. 2024. №3(33). URL: <file:///C:/Users/VA/Downloads/13+%D0%9B%D1%83%D1%86%D0%B5%D0%BD%D0%BA%D0%BE.pdf>
 9. Волянчук Н. Ю., Ложкін Г. В., Колосов А. Б. Предиктори професійної деформації особистості в спорті. *Вісник післядипломної освіти. Серія: Соціальні та поведінкові науки*. 2020. Вип. 11 (40). С. 48–63.
 10. Герасимчук Ю. В. Соціально-психологічне підґрунтя кримінальної відповідальності за підкуп учасників та організаторів професійних спортивних змагань. *Вісник Луганського державного університету внутрішніх справ імені Е.О. Дідоренка*. 2014. Вип. 3-4. С. 96–102.
 11. Мороз В.П., Чаплинський К.О., Богуславський М.Г., Волошина М.О. Протидія організованих злочинності в Україні: сучасність та перспективи : монографія. Дніпро : Дніпроп. держ. ун-т внутр. справ, 2023. 236 с.
 12. Андросович Л.Г. Проблеми боротьби з організованою злочинністю у фінансовій системі на сучасному етапі та шляхи їх вирішення. *Наукові записки. Серія : Право*. 2023. № 14. URL: <https://pravo.cusu.edu.ua/index.php/pravo/article/view/283>
 13. СОСТА – Україна Оцінка загроз серйозної та/або організованої злочинності (звіт про результати оцінювання загроз серйозної та/або організованої злочинності – СОСТА Україна 2019–2022. URL: <https://mvs.gov.ua/upload/1/8/5/3/8/2/socta.pdf>
 14. Богатирьов І.Г. Організована злочинність в Україні у ХХІ столітті: нові виклики *Юридичний науковий електронний журнал*. 2024. № 7. URL: http://lsei.org.ua/7_2024/134.pdf
 15. Кримінальний кодекс України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14#Text>
 16. Конвенція про кіберзлочинність. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_575#Text

Muravyov K. V., Zarosylo V. O., Kharkevych O. O. The current state of organized crime in Ukraine, differences from world trends and prospects

The scientific article analyzes the state of organized crime in the world and in Ukraine, which is recorded in international and domestic scientific articles and other publications

Most researchers believe that today organized crime is changing and to some extent uniting. This is evidenced by data obtained by relevant analytical centers

The number of organized crime groups is growing, which are becoming transnational and, accordingly, use representatives of different states for their own purposes.

As for Ukraine, organized crime in our country has certain differences compared to organized crime groups abroad. These differences relate primarily to the leaders of organized crime groups. In Ukraine, they overwhelmingly adhere to the so-called «thieves' code», which arose since the times of the Soviet Union and therefore they are not always perceived by the leaders of organized crime groups abroad. However, the situation is changing.

Another difference of organized crime in Ukraine is that there are active military operations and some leaders of organized criminal groups fled Ukraine fearing for their lives. On the other hand, some changes have been made to the legislation of Ukraine, which make it possible to bring to justice the so-called «thieves in law».

A characteristic feature of organized crime in Ukraine is also that most criminal offenses are committed in the economic sphere and are related to corruption. At the same time, high-ranking civil servants are often found in the ranks of organized criminal groups.

To some extent, the state of organized crime in Ukraine is also influenced by the active activity of law enforcement agencies, because the identification of leaders of organized criminal groups, their conviction, and deportation to a certain extent limit the activities of such groups.

As studies show, modern organized crime groups respond quickly to changes in the economy and politics, which gives them the opportunity to more actively use shortcomings in the legislation and miscalculations in the economy in order to commit corruption offenses. A rather noticeable feature of the activities of organized crime groups both in Ukraine and abroad is the involvement of lawyers in such groups, who analyze the legislation and advise the leaders of organized crime groups. In addition, they to some extent help the leaders of organized crime groups to avoid punishment. For this purpose, the Internet, social networks and mass media are actively used.

Key words: *organized crime, leaders of organized criminal groups, areas of organized crime, specifics of organized crime in Ukraine, organized crime and corruption, lawyers and organized crime, legislation in the field of combating organized crime, «thieves' code».*